

KUN HUOLI HERÄÄ

Lastensuojeluilmoitus ja sen jälkeet tapahtuvat toimet

Kaarina Aho, Johtava sosiaalityöntekijä, Vantaan sosiaali- ja kriisipäivystys 11.5.2020

Vantaan sosiaali- ja kriisipäivystys 24/7

- Päivystää ympäri vuorokauden vuoden jokaisena päivänä. Vuorossa on aina sosiaalityöntekijä sekä kriisityöntekijä.
- Yksikön perustehtävänä on psykososiaalinen tuki akuuteissa traumaattisissa kriiseissä, kuten läheisen menehtyminen, vakava onnettomuus/sairastuminen, läheltä piti-tilanne yms, sekä virka-ajan ulkopuolinen sosiaalipäivystys, joka kattaa asiakkaat ”vauvasta-vaariin”. Sosiaalipäivystyksen tilastollisesti suurin työmuoto on virka-ajan ulkopuolinen akuutti lastensuojelutyö. Perustehtävänä on myös suuronnettomuus valmius mm tulipalo sekä yksikkö on yksi psykososiaalisen tuen valtakunnallisista toimijoista.
- Sosiaali- ja kriisipäivystys ottaa virka-ajan ulkopuolella vastaan vantaalaisia lapsia koskevia lastensuojeluilmoituksia ja kirjaa ne asiakastietojärjestelmään sekä tekee tarvittavan arvion mahdollisista akuuteista välttämättömistä toimenpiteistä.
- Sosiaali- ja kriisipäivystyksestä tehdään tarvittaessa kotikäyntejä ja tavataan asiakkaita toimistolla, mutta suurin osa asiakastyöstä tapahtuu puhelimitse.
- Sosiaali- ja kriisipäivystyksen sosiaalityöntekijällä on oikeus tehdä tarpeen mukaan lapsen kiireellinen sijoitus jos lapsi on tapahtuma hetkellä välittömässä vaarassa, eikä lapsen tilannetta voida muilla tavoilla turvata.

Mihin lastensuojelu pyrkii?

LSL 2 §

Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on **tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään** ja **pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain** sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin.

Lastensuojelun on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa **järjestämällä tarvittavia palveluja ja tukitoimia**. Jäljempänä tässä laissa säädetyin edellytyksin lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle tai ryhtyä muihin toimenpiteisiin lapsen hoidon ja huollon järjestämiseksi.

LSL 4§

Lastensuojelun on edistettävä lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia. **Lastensuojelun on tuettava vanhempia**, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä **lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa**. Lastensuojelun on **pyrittävä ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin**. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa ja lastensuojelua toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Lastensuojeluilmoitus – LSL 25§

Onko pakko vai ei?

- Lastensuojelussa lapseksi katsotaan alle 18-vuotias lapsi. Lastensuojelulain ja lapsen oikeuksien sopimus ensisijassa pohjaa toimintansa **lapsen edun** käsitteeseen. Lapsella on oikeus erityiseen **suojeluun** ja **turvaan** sekä turvallisiin kasvuolosuhteisiin.
- Lastensuojelulaki määrittelee pykälässä 25 viranomaistahoja, jotka ovat työssään velvoitettuja viipymättä tekemään lastensuojeluilmoituksen. Näitä ovat muun muassa hätäkeskus, poliisi, opetustoimi, uskonnolliset yhdyskunnat, varhaiskasvatus, terveystoimi yms. Laki kokonaisuudessaan on luettavissa alla olevan linkin takaa. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L5P25>
- jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä
- Lastensuojelulaki määrittelee, että vapaaehtoistyöntekijät eivät ole virassa, eivätkä näin ollen myöskään ilmoitusvelvollisuuden piirissä. Tällöin vapaaehtoistyöntekijällä ei ole ”pakkoa” tehdä lastensuojeluilmoitusta, mutta hänellä on **oikeus** ja **mahdollisuus** tehdä lastensuojeluilmoitus.

Sosiaalihuoltolain 35 § huoli-ilmoitus lapsesta

- Lapsen tilanteesta voidaan tehdä huoli-ilmoitus myös sosiaalihuoltolain mukaisena ilmoituksena, jolloin ilmoitusta ei kirjata lastensuojeluilmoituksena, vaan huoli-ilmoituksena lapsen tilanteesta.
- Sosiaalihuoltolain mukainen ilmoitus tehdään yhteistyössä lapsen ja hänen vanhempansa kanssa, eli perustuu yhteistyöhön ja siihen, että vanhempi on tietoinen ja halukas pyytämään apua lapsen tai perheen tilanteeseen. Tämän voi vapaaehtoinen/työntekijä tehdä yhdessä perheen kanssa. Käytännössä ilmoituksen voi tehdä samalla tavalla kuin lastensuojeluilmoituksenkin.

Lastensuojelulaki: "25 a § ([30.12.2014/1302](#))

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi

Edellä 25 §:ssä tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus voidaan toteuttaa salassapitosäännösten estämättä myös yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa tehtynä sosiaalihuoltolain 35 §:n mukaisena yhteydenottona tuen tarpeen arvioimiseksi edellyttäen, että:

1) yhteydenotto tehdään viipymättä; ja

2) yhteydenoton yhteydessä 25 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitusvelvollinen henkilö ilmoittaa yhteydenottoon johtaneet syyt."

Sosiaalihuoltolaki: 35 § "... tehtävässään saanut tietää henkilöstä, jonka sosiaalihuollon tarve on ilmeinen, hänen on ohjattava henkilö hakemaan sosiaalipalveluja tai henkilön antaessa suostumuksensa otettava yhteyttä kunnallisesta sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jotta tuen tarve arvioitaisiin. Jos suostumusta ei voida saada ja henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, tai lapsen etu sitä välttämättä vaatii, 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden on tehtävä ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta salassapitosäännösten estämättä viipymättä."

Ennakollinen lastensuojeluilmoitus

- Ennakollinen lastensuojeluilmoitus tehdään siinä tilanteessa, jos raskaana olevasta henkilöstä nousee huoli. Tämä voi olla esimerkiksi tilanne, että raskaana oleva henkilö on väkivaltaisessa parisuhteessa, jossa tulee fyysisesti pahoinpidellyksi, joka on odottavalle äidille vaarallista sekä syntymättömälle lapselle vaarallista. Huoli voi nousta myös mm. siitä, että raskaana oleva henkilö käyttää vakavasti päihteitä, taikka hänellä on vakava mielenterveyshäiriö, jonka voidaan nähdä vaikuttavan syntymättömän lapsen turvallisuuteen raskausaikana, tai synnyttyään.

”25 c § (12.2.2010/88)

Ennakollinen lastensuojeluilmoitus

Ennen lapsen syntymää 25 §:n 1 momentissa mainittujen henkilöiden on salassapitosäännösten estämättä tehtävä ennakollinen lastensuojeluilmoitus, jos on perusteltua syytä epäillä, että syntyvä lapsi tulee tarvitsemaan lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen.

Kiireellisissä tapauksissa päivystävän sosiaaliviranomaisen on arvioitava viipymättä ennakollisen lastensuojeluilmoituksen kohteena olevien henkilöiden sosiaalipalvelujen tarve. Yhteistyössä lastensuojelun sosiaalityöntekijän kanssa voidaan arvioida myös välittömästi lapsen syntymän jälkeen tarvittavat sosiaalipalvelut.

Lastensuojeluasia tulee vireille ja lastensuojeluasiakkuus alkaa lapsen syntymän jälkeen siten kuin 26 ja 27 §:ssä säädetään. (30.12.2014/1302)”

- Ennakollinen lastensuojeluilmoitus voidaan ilmoittaa samalla tavalla, kuin muutkin ilmoitukset ja se kirjataan aina raskaana olevalle henkilölle.

Miksi ja milloin tehdä Is-ilmoitus?

MILLOIN:

- LSL 25§: Kun ammattihenkilö tehtävässään on saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä.
- Lastensuojeluilmoitus tehdään aika, kun nousee huoli lapsesta ja hänen omasta käytöksestään mm lapsen vakava päihteidenkäyttö, taikka huoli siitä, että hänen hoidossa ja huolenpidossa on puutteita tai hänen olosuhteistaan nousee huoli mm vanhemman vakava päihteidenkäyttö.
- POHDI: Jääkö asia vaivaamaan, kun asiakas tästä poistuu? Jääkö huoli? Jos jää niin tällöin ilmoitus tulisi tehdä. Myös pienestäkin asiasta voi tehdä ilmoituksen jos huoli jää.
- **Aina jos on akuutti hätä/ hengenvaara niin yhteys 112.** Tällöin asia menee hätäkeskuksen kautta poliisille ja ensihoidolle tietoon. Jos tilanne vaatii virka-ajan ulkopuolella sosiaaliviranomaista niin soitto sosiaalipäivystykseen!
Esim lapsi ei voi mennä kotiin / vanhempi kotona päihtyneenä

MIKSI

- Lastensuojeluilmoituksen/SHL-ilmoituksen/ennakollisen ilmoituksen kautta henkilö ja hänen perheensä voi päästä tuki piiriin ja saada apua tilanteeseensa. Ilman ilmoituksia perhe voi jäädä tilanteeseen, että he eivät saa tarvitsemaansa apua. Ilmoitusten kautta asiakkaan tilannetta pystytään alkaa selvittämään ja kartoittamaan avuntarpeita.
- Avohuollon tukitoimia ovat muun muassa perhetyö, tukihenkilö, perhekuntoutus, taloudellinen tuki jne.
- Akuuteissa tilanteissa lastensuojeluilmoitus tulee tehdä heti ja ”ei akuuteissa” ilmoituksen voi tehdä virka-aikana.

Mihin Is-ilmoitus tehdään ja mitä pitää tietää sitä tehdessä?

Kenelle ja miten?

- Suullisesti tai kirjallisesti. Virka-ajan ulkopuolella ilmoituksen voi tehdä soittamalla kyseisen kunnan sosiaalipäivystykseen. Sosiaalipäivystys päivystää lastensuojeluasioissa virka-ajan ulkopuolella ja jokaisessa kunnassa on lakisääteisesti sosiaalipäivystys. Sosiaalipäivystyksessä kirjataan lastensuojeluilmoitus sekä arvioidaan akuutit ja välttämättömät toimenpiteet. ”Asiat jotka eivät voi odottaa seuraavaan arkipäivään”.
- Kiireettömät ilmoitukset voi tehdä myös kirjallisesti lapsen kotikunnan sosiaalitoimeen. Ilmoituksen voi tehdä myös soittamalla virka-aikaiseen lastensuojelunpäivystykseen.
- Ilmoitusta tehdessä olisi hyvä tietää ainakin lapsen nimi ja ikä. Hyvä jos tiedossa on hänen kotikuntansa tai äidin/isän nimi taikka syntymäaika. Tällöin lapsi pystytään henkilöimään ja ilmoitus kirjaamaan.
- Joskus lapsi ei suostu kertomaan henkilöllisyyttään. Jos lapsi on vaarassa/erittäin päihtynyt niin kannattaa soittaa 112 ja pyytää poliisi paikalla, jos nuori on niin huonossa kunnossa eikä ketään joka pitää hänestä huolta.
- Ilmoituksen voi myös tehdä nimettömänä, mutta tätä ei suositella, mutta mahdollisuus tähän myös on.

YHTEISTYÖ

- Yli 12-vuotiailla oikeus tietää mitä hänestä on kirjoitettu hänen asiakirjoihinsa ja tästä syystä on myös hyvä kertoa nuorelle että hänestä tehdään ilmoitus. Hyvän yhteistyön lähtökohta, mutta ei välttämätön heti akuutissa tilanteessa. Vanhemmille on myös hyvä kertoa, jos tilanteesta tehdään lastensuojeluilmoitus.

Mitä ilmoituksen jälkeen tapahtuu?

Lastensuojelulaki

"Lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve.

Lisäksi on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen arviointi, jollei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita.

Arvion lastensuojelulain mukaisten palvelujen ja tukitoimien tarpeesta tekee sosiaalityöntekijä. Sosiaalityöntekijä arvioi lapsen kasvuolosuhteita sekä huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden mahdollisuuksia huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Arviointi tehdään kyseessä olevan tapauksen olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa."

- Kenelle tieto ls-ilmoituksesta menee? Yli 12-vuotiaalle lapselle sekä vanhemmille.

Virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystys reagoi heti lastensuojeluilmoituksen jälkeen arvioiden ilmoituksen sisällön. Sosiaalityöntekijän vastuulla on ilmoituksen tultua arvioida kiireellisyys ja tämän jälkeen selvittää lapsen tilanne. Jos on tarpeen niin tehdään akuutteja toimenpiteitä, mutta jos niille ei ole tarvetta niin kirjattu ilmoitus siirtyy käsiteltäväksi virka-aikaisiin palveluihin.

- Lastensuojeluilmoitus ei suoraan johda lastensuojelunasiakkuuteen, vaan ilmoituksen jälkeen se käsitellään 7 vrk aikana ja arvioidaan, että aloitetaanko ilmoituksen johdosta palvelutarpeen arviointi. Jos tämä aloitetaan niin perheen kanssa on 3kk aikaa selvittää mitä palveluita he mahdollisesti tarvitsevat. Tämän jälkeen päätetään pärjääkö perhe peruspalveluilla vai tarvitaanko erityispalveluita kuten lastensuojelun tukea.
- Avohuollon tukitoimet ovat aina ensisijaisia palveluita perheelle, ennen raskaampia tukitoimia. Avohuollon tukitoimia ovat mm. perhetyö, avohuollon sijoitukset, perhekuntoutus, tukiperhe, kotipalvelu.

Lastensuojeluilmoitus – lapsen edun turvaamista sekä apua perheille

Aina voi soittaa ja kysyä ja konsultoida sosiaalityöntekijää ja yhdessä arvioida ilmoituksen teon tarvetta!

Sosiaalipäivystys on avoinna 24/7

Kiitos

Video: <https://vimeo.com/141544900>